

**Pol Ina Giruma Viruwina
Timoti
Kurina
(2 Timothy)
Vonaviakova**

Timoti na yaragina ma kana magura na Pol ma yavata ibigabiga. Tuna kubiine igirumame kurina na kamonai ivonei da ikikava ita koyagha meyei. Nota ghamana weni girumina kamonai na ikikava vitumaghana wawayina nuwapoya kamonai ina miirikikina. Pol, Timoti ikiiepepai ma ivonei da ini patutu ma Yesu Keriso sisiyina ke ina voterei. Bade ivonei da vonavaghata kava ini beyebeyena, tuna na Keriso varana biibiina ma giruma katamana. Ma ivonei da wawayaya ini tupaketowanei da ina vokwarakwara ma kegha da mara nonowa ina vivibeyebeyena ma ina dimadima.

Pol sisiya bagibagina iterei da maranai wawayaya ini kawapata ma sisiya neghaneghasi ini ruwei na Timoti ku kamona ke ina rui. Ivona da nani berasi iyamsi kegha ma wawayaya i yawasa ina kiiviberoi.

Weni girumina kamonai Pol tuna mani ina yawasa, ina vitumaghana, ina nuwanuba, ina nuwaviina, ina miirikikina ma ina vokwarakwara vitupaketowana kamonai ivi sisiyei ma Timoti ivonei da peyarina iti bonebonei.

Pol ina nota weni nakanani irereghi.

Sapta 1:1-2 Giruma ivotawei.

Sapta 1:3 da ku 2:13 Vigheghena ma kiiiepepa.

Sapta 2:14 da ku 4:5 Ikikava Timoti ita makai ma ita kitaruvai.

Sapta 4:6-18 Pol ivi sisiya meyei.

Sapta 4:19-22 Vikiikiwa ma giruma igudui.

¹ Taku Pol, Yesu Keriso* ina aposol agirugiruma. God ina kayowanai ivonataweku da ina vonaki-iyapa bagibagina ata dimei da Yesu Keriso gwabinai yawasa taviya.

² Timoti kurim, tam natuku ma aku nuwaviina kurim irakata kirakai.*

Ainowi Mamai God ma Yesu Keriso ita Bada kurisi da i agabiibai kurim ina rakata, ini kamyuyuwem ma nuwanuba ina verem.

Nota iti rewapana.

³ God kubiine nuwanuwaku yagharinai abigabiga. Ikikava aku kaekiki mau mara katamaninai ivovokavakavara ma ibigabiga na bade nakanani aberaberi. Ma God aikiikiwei kubiim. Aku nipowana kamoni na mara nonowa anotanotim mariyai ma didibariyai. ⁴ Anotanotai da rorova ita viruwa tavi bogebogeta na kubi nuwapoya kirakai ma kutou. Tuna kubiine aku kayowana ghamana da ata kitim da ati nuwabiibii kirakai.

⁵ Ma akovi da nuwanuwam yagharinai Yesu kitumaghane. Ikikava am kwabura Lowis ma am maduwa Yunis itumaghana na anotanotai da tam bade nakanani kitumaghana.* ⁶ Tuna kubiine ata vonavinotim da nani puyona God iverem maranai imaku ku tepam aterei na ketapiya da ina karata bubuna, ⁷ iyamna God Kanumina

* **1:1:** Keriso: Grik damsi gamosi evonavona bo 'Keriso' ma Hibru damsi gamosi evonavona bo 'Mesaya.' Ivi ruwa iyamna 'God ina Vivinevine Wawayina.' * **1:2:** Apos 16:1 * **1:5:** Apos 16:1

ivereta da ke tayabumana. Ivereta da tirewapanana, tinuwaviina, ma nota manininai tipotepote meyeta.

⁸ Tuna kubiine ke kuninimaya maranai debiiyai kuni mamatara da ita Bada kitumaghane. Ma ke kuninimayeku da Bada kubiine ku gabura itereku. Ma God rewapana iverem da tam bade Keriso varana biibiina kubiine kuna vokwarakwara. ⁹ Ivi yawasita ma ikwatuta da ku yawasa vovokaravina itereta. Ke ita bera biibiisi kubiine ita kwatuta, kegha da tuna mani ina kayowanai ma ina agabiibai irakata kubiine, da dobu karenai namada nota iviia da Yesu Keriso ita vereta. ¹⁰ Ma nani agabiibiina ivi debei maranai kata Viviyawa Yesu Keriso inekiibau. Yesu rabobo ina rewapana ivi kovi tuwanonowi ma varana biibiinai yawasa makamakii nonowina ivi debei.

¹¹ God ivineku da taku ina aposol, ina yonayona ma ina vibeyebeyena wawayiku da varana biibiina ata dimei.* ¹² Tuna kubiine karako avovokwarakwara. Ma ke ata vivinimaya, iyamna akovi da iyi aitumaghane. Ma anotanotai da aviyavisina ku imana aterei na ina koyagha bubuni da ina ku vovira marana. ¹³ Aviyavisina gwabikuwai kuvi yanei tuna na vonavaghata, kevotanakikini ma kekivini. Ma ere vitumaghanim ma ere nuwaviinim Yesu Keriso yavata kovi nuwasago. ¹⁴ Kanuma Vovokaravina nuwanuwata kamonai emakamakai ma ini vitem da God varana biibiina kana papara kuna vowai ma kuna koyagha bubuni.

¹⁵ Ma kuakovi da Eisiya dobuna kamonai wawaya peyarisi ikuyoweku, Pigelas ma

* **1:11:** 1Tim 2:7

Hemogenisi yavata. ¹⁶ Ma ainowi Bada kurina da Onesiporas ina rakaraka yavata ini biibiinisi iyamna mara nonowa nuwanuba everevereku. Ma ke ita vivinimaya da taku gabura kamoni. ¹⁷ Ke itinimaya kubiine, maranai inekiibau ku Rome na iekwa kirakiiyeku da ipananiku. ¹⁸ Namada kuakovi da Epesas kwanatuna kamoni na Onesiporas ivi vite kirakiiyeku. Tuna kubiine Bada kurina aniponipowana da vitupavira maranai tuna wawayina ini kamyuyuwei.

2

Yesu Keriso ina seri wawayina biibiina.

¹ Natuku Timoti, Yesu Keriso ina agabiibai kurim irakata ma tuna tepanai kevi rewapana.

² Ma koroto matasiyai aviyavisina avivi sisiyei kuvi yanei na kevi damani ita wawaya kiikiimatani kurisi da ti bade ini beyebeyena.

³ Tam Yesu Keriso ina seri wawayina kiimatanim, tuna kubiine vokwarakwara kamoni kemiiirikikina tokai nakanani. ⁴ Seri wawayina na ghaviya kamoni ina biga bubuna da ina bada nuwanuwana ina biibai. Tuna kubiine ke ina nae da wawayota i bera ku kamona ina rui.

⁵ Tuna nakanani ma veru wawayina babada i sisiya ke ina nunura bubuni veru kamoni na damoni miiya ke ina viiya. ⁶ Ma bade wawayina wayowa kirakai na yaba maranai vao badana mura ina vorereghi da iyavo kava ivi inipika kirakai na reregha ghamana ina viiya. ⁷ Aviyavisina avonavonem na kevi nuwanotanota bubuni, ma Bada nota ina verem da peyarina kunakova bubuni.

8 Yesu Keriso kenotai, tuna David tupurereghina ma rabobowai ivomiiri. Ma tuna varana biibiina adimadime. 9 Nani varana biibiina kubiine avovokwarakwara, ku gabura itereku ma kaekuwai chein ikuni, nakanani ma berabero wawayiku. Ma chein na ke kovokovoghina da God vonana ina kuni. 10 Tuna kubiine ke ati nuwapoya, aku nota ivi rewapana vokwarakwara kamoni, iyamna God ina wawaya vovinesi kubiisi na ku gabura itereku. Ti bade Yesu Keriso tepanai yawasa makamakii nonowina ina viiya ma God kana ku kadara ina rui. 11 Weni sisiyisi na vonavaghata.

“Keriso yavata tarabobo patapata,
na bade yavata tamakai.

12 Vokwarakwara kamoni tamiirikikina, *
na bade yavata tikiivavo patapata.

Tota taveyiyei
na tuna bade ina veyiyeta.

13 Ma tota ita vonakiiyapa bagibagisi kurina
tikiigiyei,
ma tuna na kegha,
Iyamna tuna wawaya maninina
na ke meyani ina vonakiiyapa bagibagina
ini kiigiyei.”

Kebiga bubuna da God ini gheghenim.

14 Keresiyana turaturata weni sisiyisi kuna vonavinotisi da ke nuwanuwasi ina wapa. Ma God ku matana kevonesi da vigamowana ina voterei, tuna na iyamna kegha, ma iyavo kava ini yanei na i yawasa ini beroi. 15 Ma tam,

* 2:12: Mat 10:33; Luk 12:9

am biga kebera bubuni da God ini gheghenim, ma vitupavira maranai na ke kuninimaya. God vonana vaghata kuna dimei da maninina kavakava. ¹⁶ Wawaya viya isisiya wapawapa na ke God ina kayowanai ita vivisiya. Ma tam na nani sisiyisi keveruvuvurei. Ti damsi i yawasa na ibero ma nakeda ina bero kirakai. ¹⁷ I vibeyebeyena na gubaga taragai nakanani, yaghiyaghinai gubagina ina rakata da wawaya viyona ina kam yavui. Ma kamosiyai na tomotomowa ruwa, Haimeneyosi ma Piletas, ti nakanani ibeyebeyena. ¹⁸ Ti damsi na keta vaghata biibiina ibarei ma wawaya vivitumaghanisi i nota iberoi, evonavona da wawaya raborabobosi i vomiri marana na namada itupuwa. ¹⁹ Ma God kowora bagibagina irutonai na ke kovokovoghina da wawaya ina nukei. Ma nani koworinai igiruma bo, “Bada iakovi da ina wawaya na iyavo kava.” Ma igiruma bo “Iyi tam kuna vona bo, ‘Taku Bada ina wawaya’ na berabero kevoterei.”*

²⁰ Numa ghamanakina kamonai na dabira ma sawara bogii ma bogiiyai emakamakai. Viya silva ma viya gold iyamona. Viya kiiyai ipapa ma viya dowa ikapawa. Viya na biga ghamaghamasi kubiine ma viya na biga dowadowasi kubiine. ²¹ Wawaya iyavo kava ekayokayowei da biga ghamaghamasi ina berai Bada kubiine na bera dowadowasi ina voterei da tuna nakanani ma dabira biibiina ma vovokaravina. Nakanani ina berai na ina Bada ina bige bubuni, iyamna tuna ivovunagha ikovi da bera biibiisi kubiine

* 2:19: Num 16:5

ina biga. ²² Iyavo kava Bada tepanai emakamakai na nuwanuwasi yagharinai ekwekwa da ini wawayamanini, i vitumaghana ini rewapana, i nuwaviina ina rakata ma mara nonowa nuwanubiiyai ina makamakai. Ma tam bade nakanani keberai ma yaraga notasi beroberosi kebarei. ²³ Wawaya neghaneghasi sisiya wapawapa ku-biine ina vivigamowana na kekuyowesi. Kuakovi da damonai na viruwa ina tupuwa. ²⁴ Bada ina bigabiga na ke ini ruwa, ma ini nuwaviina kirakai wawaya kurisi. Ma nuwanubiiyai ini beyebeyena bubuna. ²⁵ Ma nani wawayisi ikawapatem na nuwapikamuwai ku keta maninina kuna teresi na mikedda God ini vaghinei na i berabero ininimaye ma ina miirikupukuputei da vonavaghata inakovi. ²⁶ Nota ina viiya da Devil ina ku poko ikona da ivovotekatekei na pokona ina kiibutawei.

3

Mara damona.

¹ Kenota bogai, karako da ku mara damona na berabero ina rakata. ² Nani kamoni na wawaya gwabisiyai notameyena ina rakata, mura ina matamatighei, ina kayotata ma ina voepema meyesi. Viavabero ina rakata, wawaya i maduwa da i mamai ke ina vopepetisi, ma iyavo kava ini vitesi na ke ini kiikiwesi, ma i yawasa na ke vovokaravina. ³ I nuwaviina kegha, notatawena gwabisiyai kegha, wawaya ini avaberowesi. Ti na kayoghakighakisi, kayakayisi, ma biibiina ini tupaketowanei. ⁴ Ti mani turaturasi ma ini beroberowesi. Ti na nuwatekatekasi da yaghiyaghinai bera beroberosi ma neghaneghasi

ini karei. Ti na kayovigesirosi. God nuwanuwana ke ita viiya ma tupuwa ina kayowana nuwanuwasi ivii kirakiiyei. ⁵ Ini taparoro ma ina berai da ti nakanani ma Keresiyana ma kegha, i vitumaghana na kwebuna, ma God ina rewapana ina tatakuputei. Nani wawayisi na kekitatawesi. ⁶ Wawayisi kamosiyai na viya ina nae wawaya i ku numa da wivine notapekupekusi ini nuwatinisi da i kayowana ina berai. Nani wivinesi ti mani i bera dowadowasi vitana damina eviiviiya. Ma nota magura gwabisiyai kegha ma bade tupuwa ina kayowana beroberosi ibadesi da berabero eberaberi. ⁷ Wivinesi na mara nonowa i kayowana da vibeyebeyena ini yanei ma kegha da sisiya vaghata damina ke meyani ita viiya. ⁸ Iyavo kava weni berasi eberaberi na ti nakanani ma Janes ma Jambaras,* rorova mara katamaninai Moses ivi ghaviyei. Ma bade nani vibero damsi na sisiya vaghata ighaviyei. Ti na nota biibiisi gwabisiyai kegha ma i vitumaghana na kwebuna. ⁹ Ma aviyavisina eberaberi na ke mara gurina, iyamna ina rudeba da bera neghaneghasi eberaberi. Nakanani itupuwa Janes ma Jambaras kurisi.

Vibeyebeyena turina.

¹⁰ Karako na aku vibeyebeyena kuakovi, aku yawasa, avi kubiine abigabiga, aku vitumaghana, aku nuwanuba, aku nuwaviina, ma ikikava amiirikikina da aku nota kudubinai biga ke ata voterei, ¹¹ ikikava wawaya ivi tupaketowaneku

* **3:8:** Janes ma Jambaras na kiivavo Pero ina kasiko wawayisi. Exod 7:11

ma bade aku vokwarakwara. Tam kuakovi aviyavisina kuriku itupuwa Antiyok, Aikoniyam ma Listra kamoni. Nani dobusiyai na wawaya ivi tupaketowaneku da berona ghamanakina apanani. Ma kegha da weni berasi kudubina kamoni Bada ivi yawasiku.* ¹² Vona bubuna da iyavo kava Keresiyana yawasina makiina ina kayowei ma Yesu Keriso yavata ini nuwasago na karakava vitupaketowana ina panani. ¹³ Ma vibero damsi na i vibero ina rakata kirakai da turaturasi ina viviberoberowesi ma bade turaturasi ina vomiri da vibero damsi ini beroberowesi ma mara nonowa ina viviberovivirana. ¹⁴ Ma tam, aviyavisina kavi beyebeyena kurim da kivi tumaghane na kevotanakikini. Kuakovi da am vibeyebeyena wawayisi na tokai. ¹⁵ Ma kenotanotai da gisimuwai giruma vovokaravisi kuakovi na nota iverem ma ivi nowem da Yesu Keriso kivi tumaghana bubuni da ivi yawasim. ¹⁶ Giruma vovokaravisi peyarina na God gwabinai ipisi ma nani girumisiyai wawaya tibeyebeyesi, tayeghisi, tatupavimaninisi, ma bade tiakovisi da ikikava yawasa maninina kamoni ina makai. ¹⁷ Weni nakanani taberai da God ina wawaya tivitesi, tavovunaghisi da bera biibiisi kava ina berai.

4

¹ Yesu Keriso tuna mara damoni ina nekiibau da ini kiivavo na wawaya raborabobosi ma yawayawasisi ini tupaviresi. Yesu Keriso ma God maghinosiyai kam sisiya bagibagina ana terei na weni. ² Tam, God vonana kedimei.

* **3:11:** Apos 13:14-52, 14:1-7, 8-20

Kevovunagha bubuna da namanaki mara berona bo mara biibiina ma kedima. Wawaya ketupavimaninisi, keyeghisi, kekiepepisi da i nota ini rewapana ma nuwapikamuwai kevi beyebeyena,³ iyamna mara epipisi da wawaya vibeyebeyena vaghata ina barei ma i kayowana ghamana da vibeyebeyena wapawapa wawayisi ina kiividaburisi da ti mani tinisiyai ini yanesi. ⁴ Vonavaghata ina takuputei ma nuwanuwasi kudubinai i kiki berasi ini tumaghanei. ⁵ Ma tam, mara nonowa kemiirikikina, vokwarakwara kamonai am nota ini rewapana, God vonana biibiina kedimei ma am biga God kubiine kudubina kebera yavui.

⁶ Ma taku na namada aku mara itupo da ani suwara, aku mara ipisi da ana nae, ana rabobo. ⁷ Taku averau da averu bubuna, aku vitumaghana ma aku vonakiiyapa bagibagina avotana bubuni ma amiirikikina, apisi da karako damona. ⁸ Ma wekarakava na God kaku kraun ivovunaghi emakamakai. Ma karakava mara damonai Bada ina vereku, ini matakira da abiga bubuna. Nani maranai Bada vonavaghata tepanai wawaya ini tupaviresi ma ina vonakiiyaragha da biibiisi bo beroberosi. Ma ke taku kava kraun ina vereku ma bade iyavo kava nimonimoriyai ikoyakoyagha da Yesu ina vovira na ti damsi yavata.

Pol ina yawasa ivi sisiyei.

⁹ Nuwanuwam kudubinai kebera tovonai da yaghiyaghinai kuna pisi kuriku, ¹⁰ iyamna Demas ivotereku, dobu yawasina ivi nuwaviini da inae ku Tesalonika kwanatuna. Ma Kresen inae ku

Gareisiya dobuna ma Taitos inae ku Darumesiya dobuna.* ¹¹ Luk ina kina kava gwabikuwai. Mak kerutini ma yavata kopisi, iyamna tuna ibi-ibii kirakai, ina bige bubuniku.* ¹² Ma Taikikas avonatawei ku Epesas kwanatuna.* ¹³ Kuna pipisi na kaku nuba garana Kapas gwabinai kekavari, Troas kwanatunai akuyowei. Ma aku buka peyarina kekavari ma kekita bubuna da nani bukasi ghamoghamo bekasiyai iyamoni na ti yavata kekavari.*

¹⁴ Ariksanda, tuna ina biga da kirama egudagudai da sawara eyamoyamona. Nani tomowina ikiivibero kirakiiyeku, ina berabero kubiine Bada kovogha ina verei.* ¹⁵ Nani wawayina kekitaruvai, ighevuvurana kirakai ma mara nonowa evonavona da ita sisiya na vibero.

¹⁶ Karena vaghata Rome damsi ivi tupavireku na taku mani kaku papara avowai iyamna ke sago iyai iti viteku da kubiiku iti sisiya, peyarisi ikuyoweku. God kurina ainowi da i berabero ina notatawei ma kovogha ke ina veresi. ¹⁷ Ma Bada ke ita kuyoweku, ivi viteku ma rewapana ivereku da kupuna damsi kurisi God varana biibiina kudubina adime. Wawaya iti raboboku, kaku kovogha na layon ita kutapiiniku ma kegha da God ivi yawasiku. ¹⁸ Ma aviyavisina berona kuriku ina tuputupuwa na Bada ini yawasiku ma ina viiniku da ina vikiivavona makamakii nonowina ku ka-

* **4:10:** Kol 4:14; Prm 24; 2Kor 8:23; Gar 2:3; Tait 1:4

Kol 4:14; Prm 24; Apos 12:12, 25, 13:13, 15:37-39; Kol 4:10

Apos 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8

1Tim 1:20; Psa 62:12; Rom 2:6

* **4:11:**

* **4:12:**

* **4:14:**

* **4:13:** Apos 20:6

mona ina tereku. Tuna kurina mara nonowa tavokavakavara da kana kadara ina rakata! Amen.

Vikiikiwa damona.

¹⁹ Pirisera ma Akwila ma bade Onesiporas ina rakaraka yavata aikiikiwesi.* ²⁰ Erastas na Korint kwanatunai emakamakai. Ma Toropimas igubaga kubiine na Miletas kwanatunai akuyowei.* ²¹ Kebera tovoni da kuna pisi ma muriyai da nuba kana mara.

Yubulas, Pudens, Linas, Korodiya ma Keresiyana varevaresita kudubisi ikiikiiwem.

²² Ainowi da Bada kanumim ini biibiini.

Ma bade ainowi God kurina da ina agabiibai peyarimi gwabimiyai ina makai.

* **4:19:** Apos 18:2; 2Tim 1:16-17 * **4:20:** Apos 19:22; Rom 16:23; Apos 20:4, 21:29

Gapapaiwa New Testament
The New Testament in the Gapapaiwa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Gapapaiwa long Niugini
copyright © 2009-2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gapapaiwa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-11-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

02820c89-25a2-533d-9e19-9a2d0e178860